

Årsredovisning Region Norrbotten 2019

Dnr 00253-2020

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta att godkänna årsredovisning Region Norrbotten 2019.

Yttrande till beslutsförslaget

Region Norrbotten är på god väg att nå en god ekonomisk hushållning. Måluppfyllelsen för verksamheten i delårsrapport per augusti var bättre än i delårsrapport april och i årsredovisningen är måluppfyllelsen ännu bättre. Det finansiella målet är 7 procent vilket är en kraftig förbättring från april.

Sammanfattning

Den samlade bedömningen av de strategiska målen för perioden är att fem mål helt har uppnåtts och 12 har delvis uppnåtts.

Verksamhetens resultat är 210 mnkr vilket är 96 mnkr bättre än budget men 10 mnkr sämre än föregående år. Nettokostnaderna har ökat med 3,3 procent jämfört med föregående år samtidigt som skatteintäkter, utjämning och statsbidrag har ökat med 3,1 procent.

Det totala resultatet är 596 mnkr vilket är 383 mnkr bättre än budget. Resultatet i relation till skatter och generella statsbidrag är 7,0 procent vilket innebär att regionen når det finansiella målet på 2 procent. Att resultatet överstiger 2-procentmålet förklaras av värdeuppgången på pensionsportföljen.

Divisionerna har förbättrat sina resultat jämfört med föregående år med 86 mnkr men redovisar ett underskott på 290 mnkr för 2019.

Ärendet

Verksamhetens resultat är 210 mnkr vilket är 96 mnkr bättre än budget men 10 mnkr sämre än föregående år.

Nettokostnaderna har ökat med 261 mnkr (3,3 procent). Under andra delen av 2019 har nettokostnadsutvecklingen avtagit. Skatter och statsbidrag har ökat med 252 mnkr (3,1 procent).

Det totala resultatet är 596 mnkr, vilket är 383 mnkr bättre än budget och 446 mnkr bättre än 2018.

Från 2019 gäller nya redovisningsregler som innebär att pensionsportföljen ska bokföras till marknadsvärde, istället för som tidigare till det lägsta av anskaffningsvärde och marknadsvärde. Det gör att resultatet påverkas av rörelser på finansmarknaderna. Pensionsportföljen har ökat i värde med 467 mnkr sedan årsskiftet, varav 118 mnkr är en återföring av den nedskrivning

av pensionsportföljen som gjordes i årsbokslutet 2018 och 349 mnkr är årets orealiserade värdeökning. Balanskravsresultatet d.v.s. resultatet efter justering med orealiserade värdeuppgången på 467 mnkr i pensionsportföljen är 129 mnkr.

Regionens divisioner redovisar ett negativt resultat med 290 mnkr vilket är 149 mnkr sämre än resultatmålet men 86 mnkr bättre än föregående år. Det är endast Division Service som klarar resultatmålet. Resultatavvikelsen för Division Närsjukvård förklaras med att de inte klarat att göra planerade kostnadsminskningar och samtidigt har andra kostnader ökat. Division Folk-tandvård tappar intäkter på grund av brist på tandvårdspersonal. Division Länssjukvård har förbättrat resultatet ordentligt jämfört med 2018 men når inte riktigt resultatmålet. Division Länsteknik redovisar ett negativt resultat vilket beror på kostnader för Microsoft-licenser.

Regiongemensamma verksamheter redovisar en positiv avvikelse mot budget med 131 mnkr. Det förklaras av ej förbrukade medel för IT-utveckling, asyl- och flyktingmedel, privata vårdgivare och läkemedel. Regiondirektörens avdelningar och dess uppdrag redovisar också positivt resultat. Finansieringen har ett resultat som är 109 mnkr bättre än budget vilket framför allt förklaras av icke förbrukade medel från nationella överenskommelser, be-folkningsförändringar och reserver. Avvikelsen mot budget för finansnettot förklaras av återhämtning av tidigare nedskrivning och årets ökning av marknadsvärdet på pensionsportföljen

Personalkostnaderna för regionens anställda exklusive pensionskostnader har ökat med 126 mnkr (3,0 procent), varav lönerevision 112 mnkr. Kostnader för inhyrd personal uppgår till 314 mnkr vilket är 15 mnkr lägre än föregående år. Minskningen är främst inom somatisk vård, och avser sjuksköterskor. Kostnaderna för inhyrda läkare ökar med 5 mnkr. Kostnaderna för köpt utomlänsvård har ökat med 20 mnkr (3,2 procent). Kostnaderna för läkemedel har ökat med 25 mnkr (2,6 procent). Regionens kostnader för läkemedel är högre än rikssnittet per invånare men skillnaden mellan regionens och rikets kostnader har minskat betydligt under 2019.

Under året har regionen investerat totalt 394 mnkr fördelat på 224 mnkr i fastigheter och 161 mnkr i inventarier. Investeringar i fastigheter avser till största delen investeringar i Sunderby sjukhus.

Soliditeten är det egna kapitalet i förhållande till totala tillgångar och mäter betalningsförmågan på lång sikt. Regionens soliditet exklusive ansvarsförbindelser uppgår till 40 procent. Region Norrbotten har en negativ soliditet på 11 procent om hänsyn tas till hela pensionsförpliktelsen vilket är en förbättring med hela 11 procentenheter jämfört med 2018.

Resultat per styrelse/nämnd

mnkr	Utfall 2019	Utfall 2018	Budget 2019	Avvikelse mot budget 2019
Regionstyrelsen	- 7 910	-7 643	-7 986	76
Regionala utvecklingsnämnden (RUN)	-300	-304	-313	13
Patientnämnden	-2	-2	-2	0
Politisk verksamhet ¹	-38	-39	-41	3
Verksamhetens nettokostnad enligt resultaträkningen	-8 250	-7 988	-8 342	92

Regionstyrelsens verksamheter d.v.s. divisionerna och regiongemensamt har en positiv avvikelse mot budget med 75 mnkr för 2019. Verksamheterna under Regionala utvecklingsnämnden har en positiv budgetavvikelse på 13 mnkr vilket beror på att kulturverksamheten gör överskott samt återbetalning av en del av tidigare erlagt verksamhetsbidrag till Regionala Kollektivtrafikmyndigheten för Norrtågs verksamhet. I resultatet ingår också bedömt underskott för Länsstrafiken.

God ekonomisk hushållning

Region Norrbotten redovisar ett ekonomiskt resultat som motsvarar 7,0 procent av skatter, statsbidrag och utjämning. Den samlade bedömningen av de strategiska målen är att fem mål helt har uppnåtts och 12 mål har delvis uppnåtts. En sammanvägning av måluppfyllelsen för regionens finansiella mål och verksamhetsmål resulterar i bedömningen att Region Norrbotten har en delvis god ekonomisk hushållning. Måluppfyllelsen i perspektiven har förbättrats under året och det finansiella målet på 2 procent av skatter och statsbidrag är uppfyllt, vilket innebär att regionen är på god väg att nå god ekonomisk hushållning.

Måluppfyllelse avseende fullmäktiges strategiska mål per perspektiv

Bedömningen av måluppfyllelsen av de strategiska målen är en samlad bedömning, vilket innebär att resultatet för enskilda styrmått och kontrollmått inte nödvändigtvis får avgörande genomslag på måluppfyllelsen, utan även aktiviteter och andra faktorer påverkar.

¹ Regionfullmäktige fördelar budget till resp. styrelse/nämnd som motsvarar verksamhetens nettokostnader i resultaträkningen. Politisk verksamhet tilldelas också budget från regionfullmäktige, är dock ingen nämnd

Samhälle

Hållbart nyttjande av resurser (RUN)²

Den samlade bedömningen av måluppfyllelsen är att målet inte är helt uppfyllt men att aktiviteter som genomförts under året skapar förutsättningar för hållbart nyttjande av resurser i ett längre perspektiv. Den beslutade klimat- och energistrategin ska ge ökad samsyn mellan aktörer. Satsningarna på näringslivsutveckling med miljönytta som mål blir fler. Insatser för ett samlat utbildningsutbud som matchar arbetslivets kompetensbehov har initierats under året men inte gett resultat än.

Ett starkt näringsliv för hållbar tillväxt (RUN)

Den samlade bedömningen av måluppfyllelsen är att målet är uppnått. Länet's näringsliv har varit starkt under många år. Norrbotten ligger topp två i Sverige, efter Stockholm, när det gäller bruttoregionprodukten (BRP) per sysselsatt i Norrbotten med 971 tkr (år 2017). Norrbottens innovationsstrategi ska stärka miljöer för innovationer och entreprenörskap. Insatser för digital infrastruktur har gjorts även om bredbandsutbyggnaden inte är tillfyllest. Det stora antalet ansökningar om projekt- och företagsstöd indikerar utvecklingskraft.

Goda livsvillkor och jämlik hälsa som grund för ett attraktivt Norrbotten (RS³, RUN)

Den samlade bedömningen av måluppfyllelsen är att målet inte är helt uppfyllt. För att nå målet förutsätts hög grad av samverkan med andra aktörer. Många aktiviteter har skett under året som kommer att bidra till att målet kan uppfyllas på längre sikt. Den regionala utvecklingsstrategin för Norrbotten 2030 som antogs under året kommer att utgöra grunden för samverkan med andra aktörer och skapa delaktighet. Arbetet med att ta fram en överenskommelse med civilsamhället har inletts under året. Regionen har genomfört dialoger med kommuner om utvecklingsstrategin och kulturplanen. Det under hösten framtagna kommunikationskonceptet för Norrbotten kommer att bidra till arbetet med ett attraktivt län. Region Norrbotten har en bred samverkan med andra utifrån Norrbottens folkhälsostategi och den antagna handlingsplanen med 118 hälsofrämjande insatser för en jämställd och jämlik hälsa. Flera av insatserna genomförs i samarbete med kommunerna, men även med externa aktörer som Luleå tekniska universitet, Norrbottens idrottsförbund, Länsstyrelsen i Norrbotten, Svenska kyrkan med flera. Under 2019 har samarbete skett med sex kommuner inom bland annat Tobaksfri Duo och SAM-modellen som är en arbetsmodell med syfte att främja hälsa och förebygga psykisk ohälsa hos barn och unga mellan 0-20 år i Norrbotten.

Tydligt regionalt ledarskap (RS/RUN)

Den samlade bedömningen av måluppfyllelsen är att målet är uppnått. Region Norrbotten har haft det regionala utvecklingsansvaret i tre år och under

² Regionala utvecklingsnämnden(RUN)

³ Regionstyrelsen (RS)

dessa år har regionen och länets kommuner gemensamt flyttat fram sina positioner i arbetet med att skapa förutsättningar för Norrbotten genom att bevaka och påverka beslut på nationell nivå och EU-nivå. Beslut om regional utvecklingsstrategi för Norrbotten 2030, påverkansfrågor, stärkt nationell närvaro och beslut om mötesplatser bidrar till att målet uppnåtts.

Medborgare

Goda och hållbara rese- och transportmöjligheter (RUN)

Den samlade bedömningen av måluppfyllelsen är att målet inte är helt uppfyllt men att de aktiviteter som har påbörjats bidrar till att målen kan uppfyllas på längre sikt. Goda och hållbara rese- och transportmöjligheter förutsätter en infrastruktur som möter dagens och morgondagens behov. Det handlar om långa och komplexa processer på EU-, nationell och regional nivå. Steg tas kring Norrbottenbanan som i förlängningen bidrar till en infrastruktur som möter dagens och morgondagens behov. Starten av pendeltågstrafik mellan Boden och Luleå utvecklar kollektivtrafiken. Den förväntade elektrifieringen av järnvägen på finska banan kan skapa förutsättningar för större marknadsandelar för den kommande persontrafiken på Haparandabanan.

Ett rikt och brett kulturliv (RUN)

Den samlade bedömningen av måluppfyllelsen är att målet är uppfyllt då genomförda och påbörjade aktiviteter gett bra resultat. Insatser som gjorts för ökad tillgång till kultur med bredd och spets har gett önskat resultat med fler besökare. Digitalisering och användning av nya kanaler bidrar till ökad tillgänglighet och att nya målgrupper nås. De långsiktiga satsningarna för att stärka arrangörsledet som har genomförts i hela länet har gett resultat. Temåret Kulturarv för alla sinnen har bidragit till att främja kulturarvets roll som en av hörnstenarna i den kulturella mångfalden. Kulturplanen bidrar till samsyn mellan aktörer.

Stöd att främja hälsa (RS)

Den sammanfattande bedömningen av måluppfyllelsen är att målet är delvis uppfyllt. Flertalet av regionens insatser är genomförda eller på god väg utifrån handlingsplanen med de 118 hälsofrämjande insatserna för en jämställd och jämlik hälsa. Under 2019 har ett särskilt fokus varit på analys av hbtq+-personers psykiska hälsa. Under 2019 har också en mötesplats för unga hbtq+-personer startats i Luleå. Dessutom har flera insatser för att främja hälsa i en utsatt grupp eller länsdel fortsatt, bland annat genom metoden MHFA (Mental Health First Aid) för att förebygga psykisk ohälsa och självmord. Andra insatser har riktats mot negativa maskulinitetsnormer genom utbildning i verktyget ”Macho-fabriken”. Kartläggningen av norrbottningarnas hälsa genom de återkommande undersökningarna ”Hälsa på lika villkor” och elevhälsosamtalen i skolan bidrar till kunskapsunderlag till det fortsatta arbetet för likvärdiga förutsättningar för god hälsa i hela länet och för alla befolkningsgrupper. Norrbottens hälsosamtal utgör en mer generell insats för att förebygga ohälsa och förbättra levnadsvanor. Där är hälsocentralerna på väg att uppfylla målet om 25 procent deltagande i respektive åldersgrupp. Deltagandet är högst bland 50- och 60-åringar.

En god, jämlik och samordnad vård (RS)

Den samlade bedömningen är att det strategiska målet delvis är uppnått. Resultaten har förbättrats för flera av styrmåten och målen för året uppnås inom två av fyra områden. De största utmaningarna finns fortsatt inom tillgänglighetsområdet. De oplanerade återinskrivningarna har minskat och når målet för 2019 för både män och kvinnor. Andelen utskrivningsklara patienter på sjukhus har minskat något jämfört med 2018 men är fortfarande högre än målet. Dock har antalet dagar då utskrivningsklara patienter är kvar på sjukhus fortsatt att minska. Andelen patienter inom palliativ vård som har en dokumenterad behandlingsstrategi har fortsatt öka och överskrider målet för året. tillgängligheten till hälso- och sjukvården följs på flera områden och resultaten för 2019 visar att stora utmaningar kvarstår. Väntetiderna till läkarbesök och åtgärd inom specialiserad vård samt till barn- och ungdomspsykiatri är särskilt angelägna förbättringsområden. När det gäller medicinsk bedömning inom tre dagar är dock resultatet klart bättre än riksnittet. Även tillgängligheten i folktandvården för barn och unga visar goda resultat.

Verksamhet***Hållbar förnyelse (RS, RUN)***

Den samlade bedömningen av måluppfyllelsen är att målet delvis är uppfyllt. Regionens utvecklingsarbete har en tydlig och sammanhållen riktning med utgångspunkt i strategin Vägen till framtidens hälsa och vård år 2035. En central del är digitaliseringsarbetet som genomförts enligt plan med lansering av nya tjänster som AI-stöd för Folktandvården direkt, införande av teknikstöd för Lättakuten i Piteå och Kiruna, ny ambulansjournal samt mobil självincheckning och betalning. Under året har en samlad struktur med verktyg och metoder för förändrings- och förnyelsearbete tagits fram med beaktande av principerna i vår verksamhetsmodell. Utvecklingen av det regionövergripande ledningssystemet har fortsatt precis som det systematiska etarbetet som ofta uppmärksammas som ett föredöme nationellt. Antalet forskarutbildade medarbetare inom regionen uppgick till 78 stycken, fem personer har disputerat och 76 vetenskapliga artiklar har publicerats. Detta är en klar ökning jämfört med föregående år. Regionens roll som regionalt utvecklingsansvarig och vad det innebär i samspelet med kommunerna blir allt tydligare. Dialogerna med kommunerna har gett värdefull kunskap om deras möjligheter och utmaningar och kommer ha betydelse för framtida samarbetsformer och insatser.

En effektiv, säker och hälsofrämjande verksamhet med god kvalitet (RS)

Den samlade bedömningen är att det strategiska målet delvis är uppnått. Ledtiderna för vårdförlopp inom cancervården når nästan målnivån. Andelen vårdskador har minskat men är fortfarande högre än målet. Förskrivning av antibiotika är lägre än föregående år men behöver begränsas ytterligare. Tillämpningen av läkemedelsberättelser för patienter 75 år eller äldre uppnår målet för både män och kvinnor. Andelen läkemedelsgenomgångar har ökat något men kräver fortsatta förbättringar. Andelen patienter i riskgrupper som har fått fråga om levnadsvanor uppnår målen inom två av fyra sjukdomsom-

råden.

Nöjda och delaktiga patienter (RS)

Den samlade bedömningen är att det strategiska målet delvis är uppnått. Antalet samordnade individuella planer har fortsatt öka i takt med att de nya arbetssätten vid utskrivning blir etablerade i verksamheten. Sett till andelen upprättade planer där den enskilde patienten deltagit i mötet är dock målet ännu inte uppnått. Antalet ärenden till patientnämnden inom kategorin kommunikation har ökat jämfört med föregående år men förändringar i kategoriseringen under 2018 gör det svårt att göra en entydig jämförelse. Regionen har arrangerat ett antal medborgarkaféer under året för att stimulera till dialog med invånarna kring hälso- och sjukvårdens utveckling.

Nära vård på nya sätt (RS)

Sammanvägt har det strategiska målet uppnåtts. Andelen öppenvårdsbesök ligger på samma nivå jämfört med föregående år. Mobil självincheckning och betalning har lanserats i hela regionen. Knappt 56 procent av invånarna har loggat in på 1177.se vilket är en kraftig ökning jämfört med föregående år då det låg på 40 procent. Antalet vårdbesök på distans och användningen av webbtidbokning ökar.

Medarbetare

Hållbar kompetensförsörjning (RS)

Den samlade bedömningen är att målet är delvis uppfyllt. Regionen arbetar aktivt för att främja mångfald och jämställda och jämlika villkor och ett stort antal chefer och ledningsgrupper har därför utbildats i området jämställdhet/jämlikhet. Riktade rekryteringsinsatser nationellt och internationellt, ett utvecklat arbete med bemanning, kompetens och introduktion samt satsningar på att vidareutbilda medarbetare bidrar till minskad användning av bemanningsföretag och att målet kan nås i sin helhet på lite längre sikt.

Ledar- och medarbetarskap för förnyelse (RS)

Den samlade bedömningen är att målet delvis är uppnått och att regionens chef- och ledarutvecklingsinsatser fortsätter att främja förnyelse. Regionen har genom chefs- och ledarutvecklingsprogram, mentorprogram och ett utvecklat introduktionsprogram för nya chefer rustat verksamhetens chefer och skapat förutsättningar för att utöva ett professionellt ledarskap. Samtliga chefer har erbjudits utbildning i förändringsledning. Aktiviteterna inom chef- och ledarskapsutveckling syftar, förutom att utveckla ledarskapet inom regionen, även till att främja erfarenhetsutbytet mellan regionens chefer och att lära av varandra.

Hälsofrämjande arbetsvillkor (RS)

Den samlade bedömningen är att målet har uppnåtts. Regionen har deltagit i ett projekt i syfte att förebygga och förkorta sjukfrånvaron genom tidiga insatser samt att förbättra samverkan mellan regionen som arbetsgivare och vårdgivare. Den positiva trenden med sänkt sjuktal fortsätter och i högre takt än förväntat och den totala sjukfrånvaron ligger på 4,5 procent. Jämfört med männen har kvinnor fortsatt högre sjukfrånvaro, däremot minskar sjukfrånvaron mer för kvinnor än för män vilket är en ny trend. För att behålla den

låga sjukfrånvaron ligger fokus på hälsofrämjande och förebyggande insatser och stor delaktighet på arbetsplatserna i det dagliga förbättringsarbetet.

Ekonomi

Långsiktigt hållbar ekonomi (RS, RUN)

Den samlade bedömningen är att målet delvis har uppnåtts. Det finansiella resultatet är 7 procent av skatter, bidrag och utjämning och således uppnås målet (2 procent) med god marginal för 2019. Lägre nettokostnader jämfört med budgeterat samt högre värdeökning än förväntat av pensionsportföljen är förklaringen till att resultatet är bättre än målet. Divisionerna har förbättrat resultatet med 86 mnkr jämfört med 2018 och har tydligt påbörjat omställningen till att ha budget i balans 2020. Division Service är den enda division som redovisar positivt resultat för 2019. Regionens pensionsportfölj har utvecklats väl under året och uppnår 58 procent av pensionsförpliktelserna vilket är 8 procentenheter bättre än 2018. En långsiktigt hållbar ekonomi förutsätter att kostnadsnivån minskar med storleksordningen 700 mnkr. Omställningen är påbörjad och har under 2019 gett effekt med 93 mnkr. Den nya kostnadsutjämningen från år 2020 ger regionen högre bidrag med 199 mnkr 2020, 281 mnkr 2021 och 310 mnkr 2022. Det ökade bidraget ger regionen möjlighet till en hållbar omställning som är robust och framåtsyftande.

Kostnadseffektiv verksamhet (RS, RUN)

Den samlade bedömningen är att målet delvis har uppnåtts. Jämförelser av KPP (kostnad per patient) för den somatiska verksamheten på regionens sjukhus visar en högre kostnadsnivå jämfört med riket i storleksordningen 300-400 mnkr (senaste jämförelse avser 2018). Arbete med processer och flöden i hälso- och sjukvården pågår sedan några år och har börjat ge ekonomisk effekt. Ökningen av kostnader har avtagit under året. Produktiviteten har förbättrats (kvartal 1-3) jämfört med 2018. Produktionen i öppenvård ökar och innebär kostnadseffektivare vård. För att helt uppnå målet kostnadseffektiv verksamhet behöver kostnadsnivån fortsätta att minska och produktiviteten öka ytterligare. Vården behöver genomgå stora förändringar både vad gäller arbetssätt och på vilket sätt vårdens tjänster erbjuds befolkningen. Tydlig ledning och styrning är framgångsfaktorer i det fortsatta arbetet så att resultat uppnås och ekonomisk effekt erhålls.

Beslutsförslagets påverkan avseende jämställdhet

Region Norrbotten har, i den balanserade styrmodellen, ingen modell för jämställd ekonomisk budget, däremot är styrmått i de olika perspektiven könsuppdelade. Verksamheten ska bedrivas jämställt och vid analysen av verksamhetens resultat finns jämställdhetsperspektivet med och omotiverade skillnader redovisas för att kunna åtgärdas.

Bilagor:

Årsredovisning Region Norrbotten 2019

Måluppfyllelse i perspektiv, Bilaga till Årsredovisning Region Norrbotten 2019

Protokollsutdrag skickas till:
Ekonomi- och planeringsdirektör